ЯКЩО ДИТИНА ЯК ОСОБА, ЯКА НЕ БРАЛА УЧАСТІ У СПРАВІ, ПОДАЄ АПЕЛЯЦІЙНУ СКАРГУ, СУД ЗОБОВ'ЯЗАНИЙ ВІДКРИТИ АПЕЛЯЦІЙНЕ ПРОВАДЖЕННЯ ДЛЯ З'ЯСУВАННЯ, ЧИ ВИРІШУВАЛОСЯ СУДОМ ПИТАННЯ ПРО ЇЇ ПРАВА ТА ІНТЕРЕСИ – КЦС ВС[1]

Верховний Суд (Касаційний цивільний суд)

Реферат. Постановою від 14 січня 2026 року у справі № 359/10024/21 (провадження № 61-14279св25) колегія суддів Другої судової палати Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду визначила, як апеляційний суд має реагувати на скаргу дитини, яка не брала участі у спорі батьків про місце її проживання. Мати просила визначити місце проживання сина з нею, батько подав зустрічний позов; рішенням суду першої інстанції, яке залишили без змін суди апеляційної та касаційної інстанцій, позов матері задоволено, а в зустрічному позові відмовлено. Згодом окрему апеляційну скаргу подав неповнолітній син: на час ухвалення рішення йому не виповнилося 14 років і участі в розгляді він не брав, а на момент подання скарги, досягнувши цього віку, вважав, що набув право на оскарження як особа, чиї права та інтереси порушено рішенням суду. Апеляційний суд відмовив у відкритті провадження, вказавши, що у спорах між батьками дитина не може бути самостійним учасником справи чи подавати апеляційну скаргу, бо її інтереси представляють батьки як законні представники. Верховний Суд скасував цю ухвалу й передав справу до апеляційного суду для вирішення питання про відкриття провадження. З посиланням на ч. 1 ст. 352 ЦПК України КЦС ВС нагадав, що особи, які не брали участі у справі, можуть оскаржити рішення, якщо суд вирішив питання про їхні права, свободи, інтереси чи обов'язки. Лише в межах відкритого апеляційного провадження суд може встановити, чи вирішувалися такі питання; якщо ні, провадження закривається на підставі п. 3 ч. 1 ст. 362 ЦПК України, а відмова у відкритті без такої перевірки є неправомірною. Колегія підкреслила, що ця практика ВС є сталою. Позиція стосується спорів про місце проживання дитини, у яких судові експерти-психологи досліджують інтереси та ставлення дитини до кожного з батьків, і показує, що неповнолітній, який досяг 14 років, може сам ініціювати апеляційну перевірку того, чи вирішено питання про його права.

Ключові слова: Верховний Суд, Касаційний цивільний суд, визначення місця проживання дитини, права дитини, апеляційне оскарження, особа, яка не брала участі у справі, стаття 352 ЦПК України, закриття апеляційного провадження, законні представники, неповнолітній.

If a Child Who Did Not Participate in the Case Files an Appeal, the Court Must Open Appellate Proceedings to Establish Whether the Child's Rights and Interests Were Decided: Civil Cassation Court of the Supreme Court

Verkhovnyi Sud (Kasatsiinyi tsyvilnyi sud).

Abstract. In its resolution of 14 January 2026 in case No. 359/10024/21 (proceedings No. 61-14279sv25), a panel of the Second Judicial Chamber of the Civil Cassation Court of the Supreme Court of Ukraine considered how an appellate court should deal with an appeal lodged by a child who had not participated in the parents' dispute over his place of residence. The mother sought to have the child live with her and the father filed a counterclaim; the first-instance judgment granting the mother's claim was upheld on appeal and in cassation. The parties' minor son then filed a separate appeal,

arguing that he had been under 14 when the judgment was delivered and had not taken part in the proceedings, but, having reached that age, was entitled to challenge a judgment affecting his rights and interests. The appellate court refused to open proceedings, holding that in parental disputes a child cannot be an independent participant because the parents act as legal representatives. The Supreme Court set aside that ruling and remitted the matter to the appellate court. Referring to Article 352(1) of the Civil Procedure Code of Ukraine, it held that persons who did not participate in a case may appeal if the court decided on their rights, freedoms, interests or obligations, and that only within opened appellate proceedings can a court determine whether such issues were decided. If they were not, the proceedings must be closed under Article 362(1)(3); refusing to open them without that examination is unlawful. The Court described this approach as settled case law. The position matters for residence disputes in which forensic psychologists assess a child's interests and attitudes, since it confirms that a minor aged 14 or over may personally seek appellate review.

Keywords: Supreme Court of Ukraine, Civil Cassation Court, child's place of residence, rights of the child, appeal, non-party to the case, Civil Procedure Code of Ukraine, closure of appellate proceedings, legal representatives, minor.

Першоджерело: *Постанова Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду від 14.01.2026 у справі № 359/10024/21 (провадження № 61-14279св25).*[2] *Реферат оприлюднено в журналі 03.02.2026.*

References

1. Verkhovnyi Sud (Kasatsiinyi tsyvilnyi sud). Yakshcho dytyna yak osoba, yaka ne brala uchasti u spravi, podaie apeliatsiinu skarhu, sud zoboviazanyi vidkryty apeliatsiine provadzhennia dlia ziasuvannia, chy vyrishuvalosia sudom pytannia pro yii prava ta interesy – KTSS VS [If a Child Who Did Not Participate in the Case Files an Appeal, the Court Must Open Appellate Proceedings to Establish Whether the Child's Rights and Interests Were Decided: Civil Cassation Court of the Supreme Court] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2026. Vol. 11, No. 1 (61). URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/17404-yaksho-ditina-yak-osoba-yaka-ne-brala-uchasti-u-spravi-podaye-apelyacijnu-skargu-sud-zobov-yazanij-vidkriti-apelyacijne-provadzhennya-dlya-z-yasuvannya-chi-virishuvalosya-sudom-pitannya-pro-yiyi-prava-ta-interesi-kcs-vs (onovlena versiia vid 03.02.2026). [in Ukrainian].

2. Postanova Kasatsiinoho tsyvilnoho sudu u skladi Verkhovnoho Sudu vid 14.01.2026 u spravi № 359/10024/21 (provadzhennia № 61-14279sv25) [Ruling of the Civil Cassation Court Within the Supreme Court of 14.01.2026 in Case No. 359/10024/21 (Proceedings No. 61-14279Sv25)]. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/133319219 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].